

31.01.2024

Kommentaariid Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise eelnõu väljatöötamiskavatsusele

Registreerimise number: 1.2-1/4200-1

Eesti Psühholoogide Liit (EPL) tänab arvamuse avaldamise võimaluse eest tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise eelnõu väljatöötamiskavatsusele. EPL soovib olla kaasatud ka järgnevasse seaduse muutmisega seotud konsultatsioonidesse.

Peame mõistlikuks, et valdkonna terminoloogiat täpsustatakse ning muudetak스 üheselt mõistetavaks moel, mis toetaks vaimse tervise teenuste tõhusat osutamist ning rahastamist. Nõustume, et riigis pakutavad vaimse tervise teenused peavad moodustama ühtse loogilise terviku, kus on oluline osa ka ennetusel. Väärtustame kliendi/patsiendikesksusele orienteeritust. Soovime, et seaduse muutmisel arvestatakse nii välja kujunenud, kui areneva psühholoogia kutsete süsteemiga.

EPL seisab psühholoogia kutseid andva organisatsioonina psühholoogilise abi ja teenuste kõrge kvaliteedi eest. Väärtustame pakutavate teenuste kvaliteedi tagamist ja läbipaistvuse suurendamist, sellest oleneb teenusesaajate heaolu. See eeldab terminoloogia täpsustamist ka ses osas, kes on psühholoog ja kes psühhoterapeut. Hetkeseisuga on kutsepädevuste olemasolu ehk kvaliteedi hindamine võimalik nelja psühholoogi kutse puhul (koolipsühholoog, kliiniline psühholoog, psühholoog-nõustaja, spordipsühholoog).

Seaduse muutmisel on oluline tagada, et elanikkonnale teenuste kättesaadavus paraneks koos teenuste kvaliteedi hoidmisega. Soovime panustada, et seaduse muutmisega ei kaasneks ei teenuse saajatele ega (kutsega) psühholoogidele soovimatuid kõrvalmõjusid, viidates siin ka võimalikele teenuseosutaja kontrollimatust kvaliteedist tulenevatele kahjudele.

Vastavalt arenenud maade standardile (lähtume Euroopa EuroPsyst) peab psühholoogil olema erialane haridus, st vähemalt psühholoogia magistrikraad või sellega võrdsustatud haridus rahvusvaheliselt tunnustatud ülikoolist (Eestis hetkel Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool). Vastav akadeemiline haridus annab lisaks vajalikele kaasaegsetele erialastele baasteadmistele ja -oskustele kriitilise teadusliku mõtlemise, mis kaitseb teenuse saajaid ebateaduslike ja potentsiaalselt kahjustavate võtete eest. Kutse omamine katab haridusnõudeid automaatselt, kuid

oleme seisukohal, et osade madalama intensiivsusega teenuste osutamiseks saab kasutada „lihtsalt psühholooge“ (psühholoogia magistrikraadiga). Samas tuleb siis olla kindel, et isik on läbinud teatud õppeained või koolitused, mis praktiliseks tööks oskused ja teadmised võimaldavad. Samad nõuded kehtivad ka psühhoterapeudile.

Osa praegu osutatavatest psühholoogi teenustest jäävad nii tervishoiu kui sotsiaalse rehabilitatsiooni valdkonnast välja, sest on mitmekesisemad kui patsiendikeskne lähenemine eeldab. Näiteks nii koolipsühholoogide kui psühholoog-nõustajate töö oluliseks osaks on universaalse ennetuse elluviimine, samuti on väljatöötamisel töö- ja organisatsioonipsühholoogi kutse, kellel on väga suur roll ennetusel. Nimetatud valdkondades ja eelkõige ennetuses on vaja otseselt vältida terminit „patsient“, kuna eesmärgiks on patsientide hulga vähendamine.

Lisaks konkreetsetelt koolipsühholoogidega seonduvast. Konsulterides Eesti Koolipsühholoogide Ühinguuga toome välja ennetavalt murekoha: kooli tugispetsialistidele lisaülesannete andmine, nt rehabilitatsiooniteenuste osutamine ei ole praeguses olukorras mõistlik, sest koolipsühholooge on niigi puudu ning sellisel juhul jääks suur osa vajalikest ülesannetest täitmata (sh ennetustöö, mis vähendab edasiste teenuste vajadust). Mõistame, et tundub hea mõte saada psühholoogiaga seotud teenused kõik ühe isiku käest, kuid siinkohal võib liigne lihtsustamine hoopis karuteene teha. Kooli tugispetsialistid ei ole personaalse raviteenuse osutajad ravi vajavatele lastele, vaid laiemat töö tegijad haridussüsteemis, mis on sätestatud ka kutsestandardis ja tugispetsialistide tööd reguleerivas vastavas määruses. Koolipsühholoogi töö hõlmab lisaks individuaalsele psühholoogilisele nõustamisele ka igapäevastele kriisidele reageerimist koolikeskkonnas, haridusasutuse arendustöös osalemist, ennetustöö tegemist nii koolis kui kogukonnas.

Lugupidamisega

Kenn Konstabel /allkirjastatud digitaalselt/

Eesti Psühholoogide Liit

president